

Gedichten van Andrzej Bursa

*...ik heb een zonsondergang gezien
en een pispot in een dranklokaal
er is geen noemenswaardig verschil*

Dit zijn hartverwarmende en inspirerende woorden van een helaas veels te jong overleden dichter. Met mijn vertalingen hieronder hoop ik het oeuvre van Andrzej Bursa (1932 - 1957) ook voor het Nederlandstalige publiek toegankelijk te maken.

Het was op 30 juli 2015 dat ik het graf van Andrzej Bursa bezocht. De dichter ligt begraven op de Rakowice Begraafplaats (Cmentarz Rakowice), niet ver van het centraal treinstation (Kraków Główny) en het centrum van Kraków. Het heeft veel voeten in de aarde gehad voordat ik het graf eindelijk had gelokaliseerd. De begraafplaats is gigantisch en herbergt veel beroemdheden. In een kantoor naast de hoofdingang wordt full-time en naarstig gewerkt aan een volledige database met alle graven en begravenen. Er moest een telefoontje worden gepleegd alvorens de hulpvaardige jufvrouw in het kantoor de precieze lokatie van Andrzej's graf voor mij kon aankruisen op een oriëntatiekaartje.

Bij de ingang van de begraafplaats heb ik voor anderhalve złoty een plastic purperen tulp gekocht. Andrzej ligt op perkje IIB en ik hoop dat Nederlandse en Vlaamse fans mij zullen volgen in mijn tocht en dan ook een kleinood op het graf zullen achterlaten als eerbetoon.

Sylogizm prostacki

Za darmo nie dostaniesz nic ładnego
zachód słońca jest za darmo
a więc nie jest piękny
ale żeby rzygać w klozecie lokalu prima sorta
trzeba zapłacić za wódkę

ergo
klozet w tancbudzie jest piękny
a zachód słońca nie

a ja wam powiem że bujda

widziałem zachód słońca
i wychodek w nocnym lokalu

nie znajduję specjalnej różnicy.

Boerenlullensyllogisme

Iets moois krijg je niet voor niets
een zonsondergang is voor niets
daarom is een zonsondergang niet mooi
maar om op de plee van een behoorlijke kroeg te kotsen
moet je eerst voor sterke drank betalen

ergo
een plee van een dancing is mooi
en een zonsondergang niet

maar ik kan u mededelen dat dit flauwekul is

ik heb een zonsondergang gezien
en een pispot in een dranklokaal

er is geen noemenswaardig verschil

Trudno o przyjaciół

Jeżeli w rozmowie z niedużym gościem
będę używał w stosunku do ludzi niskiego wzrostu
określeń

kurdupel
korek
jammik

to już mam w moim rozmówcy wroga
ale gdy powiem przy blondynie herkulesie
podobają mi się wysocy chłopcy blond
to wspaniałe gatunek facetów

to na pewno nie zyskam przyjaciela.

Vriendschapsmoeilijkheden

Indien ik in een gesprek met een klein mannetje
gebruik maakt van één der volgende omschrijvingen voor ondermaatse
mensen

kriel
kurk
teckel

dan heb ik in mijn gesprekspartner een vijand gevonden
maar als ik in het bijzijn van een blonde hercules
zeg dat lange blonde jongens mij bevallen
dat dat geweldige knapen zijn

dan heb ik zeker geen vriend gemaakt.

Poeta

Poeta cierpi za miliony
od 10 do 13.20
o 11.10 uwiera go pęcherz
wychodzi
rozpina rozporek
zapina rozporek
Wraca chrząka
i apiat
cierpi za miliony

De Dichter

De dichter lijdt voor miljoenen
van 10 tot 13:20
om 11:10 voelt hij z'n blaas
verlaat het vertrek
ontknoopt de gulp
knoopt de gulp dicht
keert terug kucht
en schon wieder
lijdt hij voor miljoenen

Sobota

Boże jaki miły wieczór
tyle wódki tyle piwa
a potem plątanina
w kulisach tego raję
między pluszową kotarę
a kuchnię za kratę
czułem jak wyzwalam się
od zbędnego nadmiaru energii
w którą wyposażyła mnie młodość

możliwe
że mógłbym użyć jej inaczej
np. napisać 4 reportaże
o perspektywach rozwoju małych miasteczek

ale
.....mam w dupie małe miasteczka
.....mam w dupie małe miasteczka
.....mam w dupie małe miasteczka

Modlitwa dziękczynna z wymówką

Nie uczyniłeś mnie ślepym
Dzięki Ci za to Panie

Nie uczyniłeś mnie garbatym
Dzięki Ci za to Panie

Nie uczyniłeś mnie dziecięciem alkoholika
Dzięki Ci za to Panie

Nie uczyniłeś mnie wodogłowcem
Dzięki Ci za to Panie

Nie uczyniłeś mnie jakałą kuternogą karłem epileptykiem
hermafrodytą koniem mchem ani niczym z fauny i flory
Dzięki Ci za to Panie

Ale dlaczego uczyniłeś mnie Polakiem?

Zaterdag

God wat een mooie avond
zoveel sterke drank zoveel bier
en daarna een wirwar
achter de coulissen van dit paradijs
tussen een pluche gordijn
en de keuken achter een afscheiding
voelt het alsof ik me te buiten ga
aan de onmatige overvloed aan energie
waarmee m'n jeugd me begiftigd heeft

eventueel
zou ik haar anders kunnen benutten
bijv. 4 reportages schrijven
over de groeiperspectieven van kleine stadjes

maar
.....de kleine stadjes kunnen me reet in
.....de kleine stadjes kunnen me reet in
.....de kleine stadjes kunnen me reet in

Een dankgebed met een grief

Je hebt me niet blind gemaakt
Ik dank U daarvoor Heer

Je hebt me geen bultenaar gemaakt
Ik dank U daarvoor Heer

Je hebt me niet het kind van een alcoholist gemaakt
Ik dank U daarvoor Heer

Je hebt me geen waterhoofd gemaakt
Ik dank U daarvoor Heer

Je maakte me geen lampoot stotteraar dwerg epilepticus
hermafrodiet paard mos of wat voor fauna of flora dan ook
Ik dank U daarvoor Heer

Maar waarom heb je mij Pool gemaakt?

Generał

Generał zza barykad czarnych telefonów
Świat przewracał pchnięciami flankowych uderzeń
A podczas nocy bardziej od zmierzchów czerwonych
Spał pod wełnianym pledem w ołowianej wieży.

Gdy w miejscu plam błękitnych i kółeczek czarnych
Na mapie dłużej palec zatrzymał generał,
To nad wodopojami wiadomymi sarnom
Gajowi i rybacy musieli umierać.

I skrzypiały na drogach wozy i rzemienie,
Pył usta zaciśnięte i rany oblepiał,
Pod obcasem czerwono bulgotała ziemia,
Niebo karmione ogniem złym patrzyło ślepiem.

Generał na koniku, generał na tanku
Wciąż nowe siły puszczał z żelaznego pudła,
Aż raz gdy sztab w dąbrowie stanął o poranku,
Wyszedł cichcem z namiotu i stanął u źródła.

Krynica odbijała oczu jego kolor,
Dzień młody do rąk przyszedł jak łagodne zwierzę,
Generał długo, długo stał z dłonią przy czole,
Aż ramiona rozpostarł i krzyknął: - Żołnierze.

Koniec wojny już bliski. Zbierzcie wszystkie siły.
Widziałem dziś nad lasem jutrzenkę różową.
Dla nas wszystkich jej blaski... Z tarczami wrócimy
Za rok, za kwartał, miesiąc... hej, podnieście głowy.

I z radosnym okrzykiem przebiegł przez obozy,
Aż zadyszany ochrypl od próżnego trudu.
Oni głów nie podnieśli, bo urwane głowy
Nie chciały już do martwych przyrosnąć kadłubów.

Wisielec

Fryzjer przy radioobiorniku
Melodii słucha wciąż weselszych
Niepomny że już jest wisielcem
Rozkołysany u sufitu
On sambę tańczy tańczy walca
I żona zbliża się na palcach
Żeby mu podać jajecznicę
Więc znów melodia wciąż skoczniejsza
I klaszczą w takt stopy fryzjera
Bowie hak mocno trzyma ciało
Ponad zdumionym łbem ratlera

De Generaal

Vanachter barrikaden van zwarte telefoons keerde de generaal
De wereld binnenstebuiten met flankaanvallen,
En 's nachts sliep hij niet onder de rode schemering,
Maar onder een wollen deken in een grijze toren.

Toen de generaal zijn vinger iets langer stilhield
Boven wat blauwe vlekken en zwarte kringen op de stafkaart,
Toen moesten veldwachters en vissers sterven
bij welbekende hertendrenkplaatsen.

Op de wegen knarsten wagens en riemen,
Stof plakte aan lippen en kleefde aan wonden,
Rood sopte de aarde onder de hakken,
Een met vuur gevoede hemel ziet het wezenloos aan.

De generaal op een paardje, de generaal in een tank
stuurt vanuit z'n stalen doos steeds nieuwe versterkingen,
Tot op een ochtend de legerleiding halthield in een eikenbos,
Kalm kwam hij uit z'n tent en stond hij bij de bron.

Het bronwater weerspiegelde de kleur van z'n ogen,
Als een mak dier kwam de nieuwe dag op z'n handen toe,
Lang, lang stond de generaal met z'n hand op z'n voorhoofd,
Tot hij z'n armen uitstrekte en riep: - Soldaten.

Het einde van de oorlog is nabij. Bundelt alle krachten.
Vandaag zag ik een roze dageraad boven 't woud.
Haar pracht is voor ons allen... Met schilden keren wij weer
Over een jaar, over een kwartaal, een maand... kom op, hoofden omhoog.

En met een vreugdevolle kreet draafde hij door 't kampement,
totdat hij uitgeput en hees was van de vergeefse inspanning.
Ze hielden de hoofden niet geheven, want de afgerukte hoofden
Wilden niet langer vastzitten aan de levenloze rompen.

De Hangende

Uit het radiotoestel hoort de kapper
steeds vrolijker deuntjes
Niet langer in 't besef dat hij hangt
Schommelend aan 't plafond
Danst hij de samba danst hij de wals
Op haar tenen nadert z'n vrouw
Om hem een roerei te brengen
Steeds levendiger wordt andermaal de melodie
En de kappersvoeten klappen in de maat
Want stevig houdt de haak het lichaam vast
Boven een verbaasde terriërkop

Pantofelek

Dzieci są miłsze od dorosłych
zwierzęta są miłsze od dzieci
mówisz że rozumując w ten sposób
muszę dojść do twierdzenia
że najmiłszy jest pierwotniak pantofelek

no to co

miłszy mi jest pantofelek
od ciebie ty skurwysynie

Piosenka chorego na raka podlewającego pelargonie

Rak jest chorobą nieuleczalną
Śmierć jest zjawiskiem nieodwracalnym
W śmiesznym ubranku w piżamie pasiastej
Podlewam pelargonie

Pelargonie jak krew czerwone
Pelargonie białe jak mleko
W błękitnym brzęku lata o zmierzchu
Na szpitalnym balkonie

Ptaki wróżą rosę doktorze
Rosa biała furie upałów
Ja podlewam nasze pelargonie
Mądry biały doktorze

Rak jest choroba nieuleczalną
Życie jest treścią niezwykłą
Trzeba uważać w dni upalne
Żeby nie zwiędły pelargonie

Het Pantoffeldiertje

Kinderen zijn aardiger dan volwassenen
dieren zijn aardiger dan kinderen
je zegt me dat ik op die manier
tot de bewering moet komen
dat het protozoïsch pantoffeldiertje het aardigste is

welnu

het pantoffeldiertje vind ik aardiger
dan jou jij klootzak

Lied van een kankerpatiënt die geraniums water geeft

Kanker is een ongeneeslijke ziekte
Dood is een onomkeerbaar verschijnsel
In belachelijke kleren in een streepjespyjama
Geef ik de geraniums water

Geraniums als bloed zo rood
Geraniums wit als melk
In de zomerse blauwe galm van de schemering
Op het ziekenhuisbalkon

De vogels voorspellen dauw dokter
Witte dauw voorspelt razende hitte
Ik geef de geraniums water
Wijze witte dokter

Kanker is een ongeneeslijke ziekte
Leven is de onoverwinnelijke essentie
Op hete dagen moet je oppassen
Dat de geraniums niet verwelken

Ja chciałbym być poetą

ja chciałbym być poetą
bo dobrze jest poecie
bo u poety nowy sweter
zamszowe buty piesek seter
i dobrze żyć na świecie

ja chciałbym być poetą
bo byczo u poety
bo u poety cztery żony
a z każdą dawno rozwiedziony
a ja lubię kobiety

ja chciałbym być poetą
może mnie przecież przyjmą
bo dla poety zakopane
nie trzeba wczesnie wstawać rano
a wstawać rano zimno

bo fajno jest poecie
nie musi w biurze ślipić
i fuk mu cała dyscyplina
tylko gitara i dziewczyna
i złote gwiazdy liczyć

i mylić się i liczyć
i liczyć wciąż od nowa
na ziemi w drzewie
i błękiecie trudnego szukać słowa

i gniewać się i martwić
bo ciągle jeszcze nie to
i ciągle baczyć ciągle patrzeć
ja nie chcę być poetą

Ik zou graag een dichter zijn

ik zou graag een dichter zijn
want een dichter is voldaan
een dichter heeft een hippe sweater
suede schoenen een setter
en een gerieflijk bestaan

ik zou graag een dichter zijn
dichterschap is zinnelijk
vier maal kwam 't tot een trouwerij
en vier maal scheidde hij
vrouwen vind ik beminnelijk

ik zou graag een dichter zijn
bij deze m'n kandidatuur
een dichter in retraite
blijft 's ochtends lang in bed
en 's ochtends is 't guur

heerlijk is het dichterschap
geen kantoor waar ze je kwellen
de pot op met de discipline
met een meisje en een mandoline
de gouden sterren tellen

en opnieuw tellen na een fout
en dan weer tellen vanaf 't begin
onder 't hemelblauw op aarde in 't woud
zoeken naar de juiste zin

omdat het maar niet wil lukken
gevoel van nijd en pijn
en steeds opletten steeds speuren
ik wil geen dichter zijn

Dobry psychiatra

Najpierw było tak jak przypuszczałem
bicie
lodowaty prysznic
cuchnące towarzystwo
natchnionych rękodzielników z prowincji
aż przyszedł dobry psychiatra
nie zadawał nam głupich pytań
nie znęcał się

na długich długich sznurach
pozwolił nam do woli fruwać nad ogrodem
długość sznurów przekraczała wysokość
najzawrotniejszych pułapów naszych wizji

o dobrze nam było
doktor jeszcze zachęcał
wyżej wyżej dzieci
o dobrze nam było

ta metoda nazywa się
wiatroaeroterapia
wia-tro-aero-te-ra-pia
wia-tra-pia
ae-ra-pia
pia! pia! pia!

De goede psychiater

Eerst was het gewoon zoals ik verwachtte
slaag
een koude douche
het stinkend gezelschap
van de ingehuurde provincialen
totdat de goede psychiater kwam
hij stelde geen domme vragen
vernederde ons niet

aan lange lange snoeren
liet hij ons vliegen boven de tuin
de lengte van de snoeren overschreed de hoogte
van de duizelingwekkendste uiteinden van onze visioenen

oh we hadden het goed
de dokter moedigde ons aan
hoger hoger kinderen
oh we hadden het goed

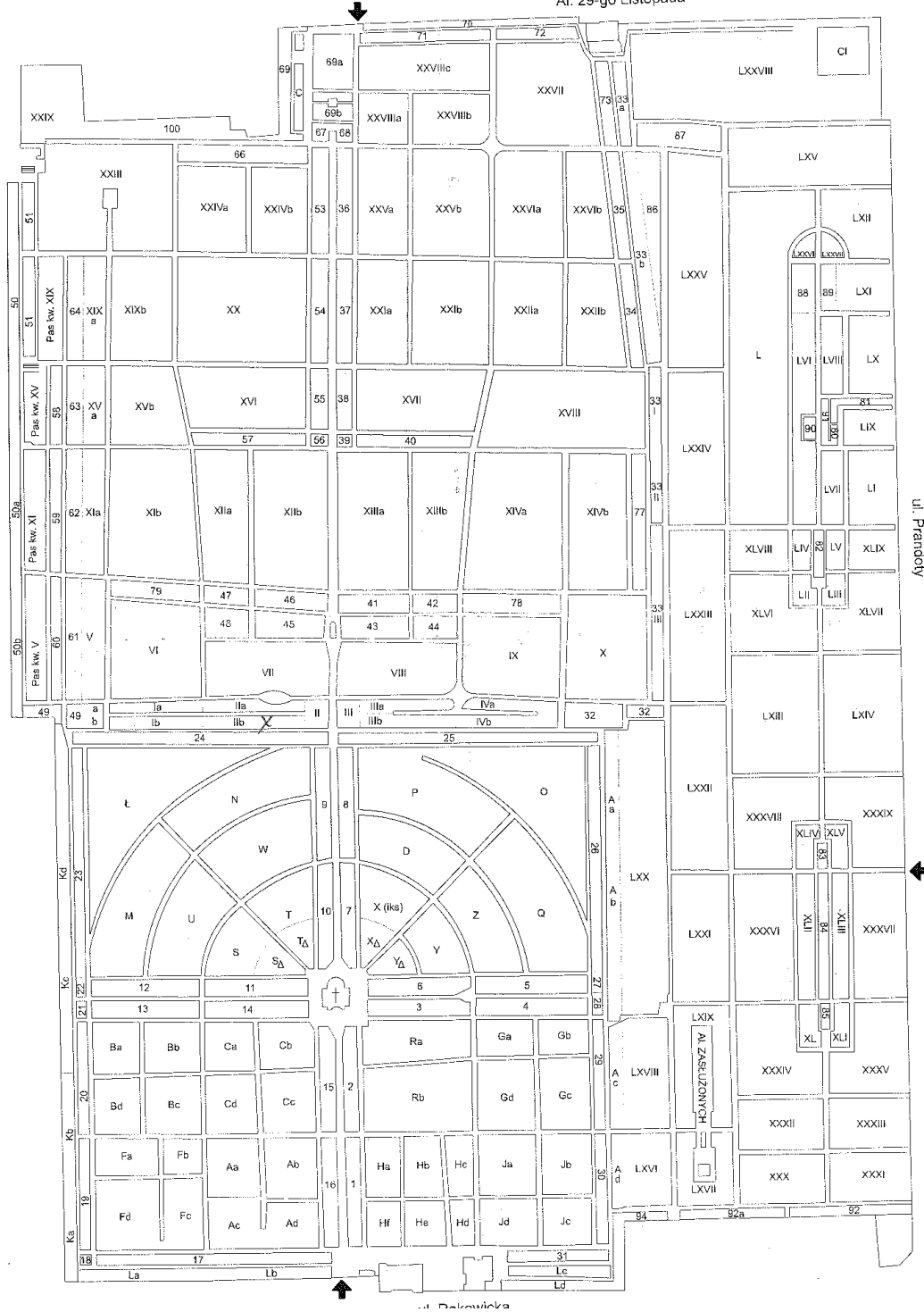
deze methode heet
windluchttherapie
wind-lucht-the-ra-pie
win-tra-pie
luch-tra-pie
pie! pie! pie!

II B - 2006.

➔ - Wejście / Wyjście

CMENTARZ RAKOWICE PLAN ORIENTACYJNY

Al. 29-go Listopada

De Rakowice begraafplaats - het kruisje op IIb geeft aan waar Andrzej Bursa begraven ligt.

